

MAGDALENA PARZYSZEK

PEDAGOGIKA RODZINY
JAKO SYBDYSCYPLINA PEDAGOGICZNA
O CHARAKTERZE TEORETYCZNYM I EMPIRYCZNYM.
Z DOŚWIADCZEŃ INSTYTUTU PEDAGOGIKI
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO
JANA PAWŁA II

Katedra Pedagogiki Rodziny w Instytucie Pedagogiki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego istnieje od 23 lat. Trudno w niniejszym artykule ukazać bogatą działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną jej pracowników. Będzie to więc ukazanie historii i misji, którą jest rozwój pedagogicznej wiedzy o rodzinie i włączenie się w proces integracji wiedzy familiologicznej.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie pedagogiki rodziny jako subdyscypliny pedagogicznej z właściwym jej przedmiotem badań i przywołanie okoliczności powstania Katedry Pedagogiki Rodziny. Następnie przedstawiona zostanie tematyka badań pracowników Katedry, zaś w ostatnim punkcie przywołane zostaną inicjatywy podejmowane przez pracowników na rzecz upowszechnienia i popularyzacji wyników badań.

PEDAGOGIKA RODZINY – POWSTANIE I PRZEDMIOT BADAŃ

Pedagogika rodziny została ujęta w hierarchicznym modelu porządkującym dyscypliny pedagogiczne w klasyfikacji PAN w 1973 r. (Kiereś, Nowak,

---

Dr MAGDALENA PARZYSZEK – Katedra Pedagogiki Rodziny, Instytut Pedagogiki, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II; adres do korespondencji: Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin; e-mail: mparzyszek1@op.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8270-3388>.

Opozda, 2006, s. 11). Choć powstała w minionym wieku, nazywana jest przez wielu subdyscypliną *in statu nascendi* (Janke, 2017, s. 503). Związane jest to z sukcesywnym opisywaniem i charakteryzowaniem kryteriów uznawanych za konieczne w budowaniu konstruktów naukowych, jakim jest pedagogika rodziny. Podejmowane prace dotyczą „wskazania, zdefiniowania i dookreślenia przedmiotu refleksji i badań z pozycji pedagogiki rodziny; stworzenia i systematycznego rozwoju podstawowej siatki pojęciowej i teoretycznego zinterpretowania zawartości treściowej jej terminów; przyjęcia założeń metodologii badań, gwarantujących pozyskiwanie wiedzy naukowej związanej z wychowaniem rodzinnym, jako przedmiotem poznania; ustalenia wewnętrznej struktury subdyscyplinarnej i określenia powiązań interdyscyplinarnych z innymi naukami i rodzajami wiedzy, a ponadto wykazania form instytucjonalizacji naukowych obszarów pedagogicznej myśli i orientacji familiologicznej” (Janke, 2017, s. 503).

Po takim wprowadzeniu w problematykę, odniosę się do wskazania przedmiotu badań pedagogiki rodziny.

Dla Andrzeja Janke przedmiotem badań pedagogiki rodziny jest wychowanie rodzinne. W pojęciu tym „zawierają się strukturalne aspekty potencjalnie możliwych strumieni wpływu wychowawczego (określanych wewnątrz-, do- i odrodzinnie), kierowanych na rozwój psychiki i osobowości, kształtowanie poczucia tożsamości osobistej oraz zmiany postępowania osób wychowywanych, z uwzględnieniem szansy na równoległe przeobrażenia w obszarach psychiki, osobowości, poczucia tożsamości i aktywności wychowawczej osób, które w danej sytuacji (procesie) odnajdują się w rolach jednostek wychowujących. Chodzi zawsze o szerszy kontekst kształtowania się członków rodziny, w ich jednostkowym i społecznym wymiarze, dzięki uczestnictwu w swoich rozumianych procesach autokreacji, socjokreacji (socjalizacji i wychowania) oraz enkulturacji (Janke, 2017, s. 496).

Marian Nowak natomiast wskazuje, że przedmiotem badań pedagogiki rodziny jest relacja wychowawcza dokonująca się w rodzinie. Badania te dotyczą zdarzeń zachodzących w konkretnym miejscu i czasie, między konkretnymi osobami, według określonej strategii działania. Cytowany autor uważa także, że relacja wychowawcza może być badana pod kątem jej struktury i funkcji w aspekcie statycznym i dotyczy struktury (wychowawca, wychowanek, sytuacja wychowawcza) oraz w aspekcie dynamicznym, dotyczy wówczas miejsca, czasu i konkretnych osób (rodzice i dzieci, rodzeństwo), które kształtują relację (Nowak, 2006, s. 141-142).

Jeszcze innym przedmiotem badań pedagogiki rodziny, wskazanym przez M. Nowaka, jest doświadczenie codziennego życia w rodzinie, które stwarza dziecku możliwość ucznia się i stanowi bazę jego rozwoju oraz przykład, czyli jest elementem wpływu wychowawczego rodziny (Nowak, 2006, s. 145).

PEDAGOGIKA RODZINY W KATOLICKIM UNIWERSYTECIE LUBELSKIM

Przywołanie rozumienie przedmiotu pedagogiki rodziny wskazuje na szeroki obszar jej zainteresowania. I właśnie w nie wpisują się ze swoimi badaniami pracownicy i doktoranci Katedry Pedagogiki Rodziny w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II.

Refleksja naukowa i badania nad rodziną zostały tu zapoczątkowane w 1974 r. Powstaje wówczas pierwsza w Polsce Katedra Pedagogiki Rodziny na Wydziale Teologii kierowana przez ks. prof. Piotra Porębę (Tomkiewicz, 2006, s. 49). Powołanie Katedry w strukturach Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego było odpowiedzią na rosnące zainteresowanie naukowców rodziną i zgłaszane coraz wyraźniej przez rodziców potrzeby wsparcia edukacyjnego. 23 lata później, uchwałą Senatu z 1 marca 1997 r., powołano Katedrę Pedagogiki Rodziny już w Instytucie Pedagogiki. Pierwszym jej kierownikiem został ks. prof. Józef Wilk, który kierował Katedrą jeszcze w 1980 r., przed powstaniem Instytutu.

Katedra Pedagogiki Rodziny powstała w Instytucie Pedagogiki KUL w roku akademickim 1996/1997. Szczególne znaczenie dla wypracowania celów, obszarów i kierunków badań oraz modelu pracy Katedry Pedagogiki Rodziny miała prof. Teresa Kukołowicz (1925-2014), kierownik Sekcji Pedagogiki KUL, i ks. prof. Józef Wilk (1937-2003) – pierwszy kierownik Katedry w ramach Instytutu, a od 1999 również prodziekan Wydziału Nauk Społecznych, w ramach którego zaistniał Instytut Pedagogiki.

Profesor Teresa Kukołowicz w pracy naukowej zajmowała się teorią wychowania, pedagogiką społeczną, pedagogiką ogólną, pedagogiką rodziny, podstawowymi problemami z zakresu podmiotowości, koncepcją wychowania i współczesnymi zagrożeniami dla wychowania i myśli pedagogicznej, aksjologią i pedagogiką personalistyczną (Rynio, 2018, s. 55-73).

Ksiądz prof. Józef Wilk natomiast w pracy naukowej zajmował się rozumieniem, realizacją, uwarunkowaniami funkcji wychowawczej rodziny; wychowawczym znaczeniem rodziny w przekazie wiary, wychowaniem do

miłości, do wolności, do poszanowania przyrody, wychowaniem patriotycznym, małżeństwem jako podstawą rodziny, wpływem środowisk pozarodzinnych na proces wychowania dziecka.

Jak zauważa D. Opozda, specyfika i aktualność pedagogiki rodziny ks. prof. J. Wilka wyraża się w podejściu normatywnym. W swoim nauczaniu wskazywał na to, co wartościowe, efektywne w procesie wychowania, warunkujące realizację funkcji wychowawczej. Ukazywał rodzinę jako wspólnotę osób, będącą miejscem realizacji indywidualnej drogi życia, ale też miejscem realizacji dobra wspólnego. W rozwijaną ideę wychowania integralnego wprowadził aspekty wychowania religijnego (Opozda, Parzyszek, 2015, s. 385).

U początków powstawania Katedry Pedagogiki Rodziny i badań realizowanych przez pracowników dostrzec można więc metarefleksyjność, odwołanie się do antropologicznych, ontologicznych, aksjologicznych założeń wychowania w rodzinie. Wszystko w tym celu, aby z jednej strony stworzyć „spójny system pedagogicznej wiedzy o rodzinie z prowadzeniem badań nad wąskimi zjawiskami wychowania w rodzinie”, a z drugiej – „dążyć do ich opisu, wyjaśnienia, rozumienia i interpretacji, a w efekcie tworzenia modeli zjawisk wychowawczych w rodzinie” (strona internetowa KPR).

Po śmierci ks. prof. J. Wilka (11 września 2003 r.) w latach 2003-2011 funkcję kuratora Katedry pełnili: ks. dr hab. Marian Nowak, prof. KUL, następnie dr hab. Alina Rynio, prof. KUL.

Od maja 2011 r. do 1 października 2014 r. funkcję kierownika Katedry pełniła dr hab. Dorota Kornas-Biela, prof. KUL, której zainteresowania naukowe dotyczą psychologii prenatalnej i prokreacji, pedagogiki prenatalnej, pedagogiki rodziny i zdrowia, psychopedagogicznych problemów niepełnosprawności oraz poradnictwa genetycznego i diagnostyki prenatalnej.

Od 1 października 2014 r. funkcję kierownika Katedry pełniła dr hab. Danuta Opozda, prof. KUL, której zainteresowania badawcze skoncentrowane są na następujących zagadnieniach: metodologiczne orientacje mające zastosowanie w pedagogice rodziny, interdyscyplinarny charakter pedagogiki rodziny, psychopedagogiczne korelaty przebiegu wychowania w rodzinie, źródła, organizacja strukturalna, aktywizacja i funkcje eksplanatywne, orientacyjne i regulacyjne jednostkowej wiedzy o wychowaniu (Rynio, Skrzyński, 2011, s. 144).

Od 1 marca 2020 r. funkcję kierownika Katedry pełni dr hab. Barbara Kiereś, prof. KUL, której specjalnością jest pedagogika rodziny, zaś zainteresowania badawcze skupiają się wokół antropologicznych podstaw pedagogiki – personalizmu.

KIERUNKI BADAŃ PODEJMOWANE PRZEZ PRACOWNIKÓW KATEDRY

Podejmując działalność naukowo-badawczą, dydaktyczną i organizacyjną, pracownicy Katedry przyczyniają się do rozwoju pedagogicznej wiedzy o rodzinie. Celem pracy i jednocześnie misją Katedry jest rozwój pedagogicznej wiedzy o rodzinie i włączenie się w proces integracji wiedzy familyologicznej, która wyrasta z potrzeby odczytania tych aspektów rzeczywistości życiowej (antropologicznej, biologicznej, filozoficznej, społecznej, kulturowej, duchowej), które dotyczą wychowalności człowieka i jego rodzinności (Janke, 2017, s. 497). Tak więc polem działań pracowników Katedry jest: pedagogika rodziny w teorii i praktyce.

Kierunki prac Katedry określają zainteresowania i tematy badawcze realizowane przez pracowników Katedry Pedagogiki Rodziny w ostatnich kilku latach. Dotyczą one:

- metodologicznych zagadnień tworzenia wiedzy o wychowaniu w rodzinie,
- relacji między wiedzą naukową a potoczną,
- struktury organizacyjnej i treściowej subiektywnej wiedzy o wychowaniu,
- użyteczności metodologii jakościowej w badaniach pedagogicznych;
- subdyscyplinarnego charakteru pedagogiki rodziny, jej przedmiotu i koncepcji badań, szczególnie w odniesieniu do kwestii interdyscyplinarności i intradyscyplinarności w nauce;
- funkcjonowania w rolach rodzicielskich kobiet i mężczyzn znajdujących się w okresie wczesnej, średniej i późnej dorosłości;
- generatywnego modelu rodzicielstwa i rozwojowego charakteru relacji wychowawczych w rodzinie dla wszystkich jej członków;
- psychopedagogicznych korelatów przebiegu procesu wychowania w rodzinie;
- antropologicznych podstaw małżeństwa i rodziny;
- filozoficznych podstaw wychowania personalistycznego;
- relacji małżeńskich i relacji w rodzinie w kontekście aktualizowania życia osobowego;
- religijno-moralnego charakteru małżeństwa i rodziny;
- małżeństwa i rodziny w ponowoczesności;
- współczesnych uwarunkowań życia małżeńsko-rodzinnego;
- problemów i zmian społecznych w kontekście wychowania w rodzinie;

- patogennych czynników tkwiących w rodzinie;
- instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego wspierania rodziny;
- rodzinnych kontekstów osiągnięć szkolnych dzieci;
- rozumienia uczestnictwa jako kategorii pedagogicznej;
- aksjologicznych podstaw edukacji zdrowotnej;
- kultury życia rodzinnego
- psychopedagogicznych uwarunkowań zachowań zdrowotnych dzieci i młodzieży;
- opieki, wychowania i edukacji małego dziecka;
- adaptacji dzieci poniżej trzeciego roku życia do instytucjonalnych form opieki i edukacji;
- sporu o odpowiedzialność w wychowaniu;
- wychowania w rodzinach patchworkowych;
- cnót w wychowaniu w rodzinie (strona internetowa KPR).

Nawet pobieżna lektura przywołanych powyżej obszarów badań pozwala wskazać na związki intrapedagogiczne i interpedagogiczne w uprawianej pedagogice rodziny. Widać, że jest ona usytuowana pośród takich subdyscyplin, jak: pedagogika wczesnoszkolna, andragogika, pedagogika społeczna, pedagogika chrześcijańska czy teoria wychowania. Interdyscyplinarność natomiast odnosi się przede wszystkim do jej związków z innymi naukami, np. psychologią, filozofią czy teologią (Janke, 2017, s. 500-501).

W podejmowanych badaniach można wskazać ich poziom metateoretyczny, teoretyczny i praktyczny.

Na poziomie metateoretycznym podejmowane zostają zagadnienia z pedagogiki rodziny w związku z psychologią, filozofią, teologią.

Badania prowadzone przez pracowników mają także swój kontekst teoretyczny. Ze względu na bogactwo treści, tematyka zostanie jedynie zasygnalizowana. Niezwykle przydatne w tym miejscu będą odniesienia do wybranych monografii.

1. Wilk, J. (2002). *Pedagogika rodziny. Zagadnienia wybrane*. Lublin: Wydawnictwo Poligrafia Salezjańska.

2. Opozda, D. (2001). *Integracja rodziny a wiedza o małżeństwie u młodzieży*. Lublin: Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

3. Opozda, D. (2013). *Struktura i treść jednostkowej wiedzy o wychowaniu. Studium pedagogiczne wiedzy rodziców i jej korelatów*. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.

4. Kiereś, B. (2009). *O personalizm w pedagogice. Studia i szkice z teorii wychowania*. Lublin: Wydawnictwo Fundacji Servire Veritati Edukacji Narodowej.
5. Kiereś, B. (2015). *U podstaw pedagogiki personalistycznej. Filozoficzny kontekst sporu o wychowanie*. Lublin: Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu–Wydawnictwo KUL.
6. Kiereś, B. (2005). *Prawda o małżeństwie*. Lublin: Wydawnictwo Fundacji Servire Veritati Edukacji Narodowej.
7. Kiereś, B. (2006). *Chodzi o miłość*. Lublin: Wydawnictwo Fundacji Servire Veritati Edukacji Narodowej.
8. Kiereś, B. (2006). *Tylko rodzina!* Lublin: Wydawnictwo Fundacji Servire Veritati Edukacji Narodowej.
9. Kiereś, B. (2006). *Jak wychowywać?* Lublin: Wydawnictwo Fundacji Servire Veritati Edukacji Narodowej.
10. Parzyszek, M. (2011), *Rodzina w nauczaniu kardynała Stefana Wyszyńskiego. Aspekt pedagogiczny*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
11. Parzyszek, M., Marzęda, B. (2014). *Małżeństwo i rodzina „wielką tajemnicą” „jednego ciała”*. W 20-tą rocznicę Listu do Rodzin Jana Pawła II. Lublin: Epsteme.
12. Pietruszka, L., Parzyszek M. (2019). *Narzeczeństwo – droga, którą warto przejść*. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.
13. Świdrak, E. (2013). *Świadomość wychowawcza we współczesnej rodzinie*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
14. Świdrak, E. (2016). *Rodzicielstwo w retrospekcji osób starszych*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
15. Świdrak, E., Sokołowska, M. (2018). *Przeciwko Goliatowi – poradnik dla osób doświadczających przemocy*. Lublin: Wydawnictwo KUL.

Ze względu na fakt, że pedagogika rodziny jest nauką mającą ścisły związek z praktyką pedagogiczną, warto jeszcze przywołać ten poziom. Pracownicy Katedry Pedagogiki Rodziny współpracują m.in. ze Szkołą Podstawową nr 10 w Lublinie, podejmując działania wychowawcze dotyczące nauki dziecka, kształcenia określonych umiejętności, zdobywania wiedzy czy zaangażowanie rodziców do aktywnego udziału w życiu klasy i szkoły, oraz z Fundacją Aktywni Rodzice w zakresie tzw. pedagogizacji rodziców.

Przywołane powyżej kierunki badań podejmowane przez pracowników pokazują, że w badania te prowadzone są w bardzo szerokim zakresie i na wielu poziomach.

Uwzględniając wyeksponowane treści i badania dawnych (Kukołowicz, Wilk, Magier, Bis, Braun) i obecnych pracowników Katedry Pedagogiki Rodziny (Opozda, Kiereś, Parzyszek, Linca-Ćwikła, Świdrak), można śmiało wskazać, że pedagogika rodziny jest szczegółową nauką pedagogiczną związaną z pedagogiką społeczną, teorią wychowania, dydaktyką czy historią wychowania, koncentrującą się na wychowaniu w rodzinie jako przedmiocie refleksji nad rodziną i badań nad rodziną. Mamy więc do czynienia z pedagogiką rodziny jako nauką *in statu nascendi*, czyli dyscypliną powstającą i rozwijającą się sukcesywnie.

UPOWSZECHNIANIE WYNIKÓW BADAŃ

Wyniki badań pracowników Katedry są systematycznie upowszechniane poprzez uczestnictwo w licznych konferencjach naukowych o charakterze ogólnopolskim i międzynarodowym. Pracownicy Katedry są także organizatorami i współorganizatorami wielu konferencji i sympozjów korespondujących z podejmowanymi przez nich badaniami. Na uwagę zasługują następujące: ogólnopolskie sympozjum naukowe z okazji stulecia Salezjanów w Polsce *Współczesny wychowawca w stylu księdza Bosco* (1998), ogólnopolskie sympozjum pedagogiczne *Dziecko w XX wieku. Rozrachunek ze stuleciem dziecka* (2000), ogólnopolska sesja naukowa poświęcona pedagogice rodziny w X rocznicę śmierci ks. prof. Piotra Poręby (2001), ogólnopolska konferencja naukowa nt. *Ksiądz Profesor Józef Wilk i jego myśl pedagogiczna na tle współczesnych problemów metodologicznych pedagogiki rodziny* (2004), ogólnopolska konferencja naukowa *Współpraca rodziny i szkoły* (2006), ogólnopolska konferencja naukowa *Szkoła Rodziców. Aktualny stan i perspektywy* (2006), międzynarodowa konferencja naukowa *Odpowiedzialność wobec dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi* (2012), sesja metodologiczna *Metodologiczny i etyczny wymiar pracy naukowej* (2012), seminarium naukowe *Psychopedagogiczne problemy „wczesnego rodzicielstwa”* (2013), ogólnopolskie sympozjum naukowe poświęcone pamięci prof. W. Fijałkowskiego w 10 rocznicę jego śmierci *Ekologia rodziny w ujęciu Prof. Włodzimierza Fijałkowskiego* (2013), ogólnopolska konferencja naukowa *Psychologiczne aspekty prokreacji* (2013), ogólnopolska konferencja naukowa *Status pedagogiki rodziny w 10 rocznicę śmierci ks. prof. KUL, dr hab. Józefa Wilka – długoletniego Kierownika Katedry Pedagogiki Rodziny* (2013), ogólnopolska konferencja naukowa *Miłość, małżeństwo, rodzina*

jako wyzwanie pedagogiczne w czasach seksualizacji młodzieży (2014), ogólnopolska konferencja *Badania narracyjne w pedagogice – przedmiot i metody analiz* (2014), ogólnopolska konferencja naukowa *Funkcje szkoły w kontekstach współczesnych koncepcji szkoły* (2014), ogólnopolska konferencja naukowa *Z pomocą człowiekowi... – w I rocznicę śmierci śp. Profesor Teresy Kukołowicz* (2015), ogólnopolska konferencja naukowa *Wartość życia a wychowanie w 20-tą rocznicę ogłoszenia encykliki Jana Pawła II Evangelium vitae* (2015), sesja naukowa *Rozwój wiedzy w pedagogice rodziny* oraz warsztaty metodologiczne pracy naukowej (2015), międzynarodowy kongres rodziny *Obudzić (nie)odkryty potencjał rodziny. Rodzina pyta i odpowiada* (2015), międzynarodowa konferencja naukowa *Formy wspierania rodziny – teoria i praktyka* (2015), ogólnopolska konferencja naukowa *Rodzina w sytuacji straty bliskiej osoby* (2016), jubileuszowa konferencja KPR na temat *Rodzina w teorii i praktyce pedagogicznej. W 20-tą rocznicę utworzenia Katedry Pedagogiki Rodziny* (2017), sesja naukowa i warsztaty metodologiczne *Transgresja badań naukowych nad wychowaniem z perspektywy pedagogiki rodziny* (2017), I konferencja naukowa dla doktorantów i studentów z cyklu „Rodzina w teorii i praktyce pedagogicznej”: *Wywiad w procesie poznania naukowego i w praktyce pedagogicznej* (2017), II konferencja naukowa dla doktorantów i studentów z cyklu „Rodzina w teorii i praktyce pedagogicznej”: *Triangulacja w badaniach pedagogicznych* (2018), ogólnopolska konferencja naukowa *Życie jako wartość. Konteksty interdyscyplinarne* (2018).

Katedra Pedagogiki Rodziny w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II od 2015 r. wydaje serię wydawniczą „Pedagogika Rodziny w teorii i praktyce”. W serii ukazały się następujące publikacje:

1. Parzyszek, M., Opozda, D., Kiereś, B. (red.) (2015). *Wartość życia a wychowanie. W XX rocznicę encykliki Jana Pawła II Evangelium vitae*. Lublin: Wydawnictwo Episteme.
2. Wilk, J. (2016). *Pedagogika rodziny. Zagadnienia wybrane*, wydanie drugie. Lublin: Wydawnictwo Episteme.
3. Opozda, D., Parzyszek, M. (red.) (2017). *Rodzina w sytuacji straty bliskiej osoby*. Lublin: Wydawnictwo Episteme.
4. Parzyszek, M., Smorańska, M. (2017). *Rodzina – wsparcie i pomoc*. Lublin: Wydawnictwo Episteme.
5. Opozda, D., Leśniak, M. (red.) (2017). *Rodzicielstwo w wybranych zagadnieniach pedagogicznych*, red., Lublin: Wydawnictwo Episteme, 2017.

6. Kiereś, B., Gromek, M., Hryszan, K. (red.) (2018). *Rodzina – historia i współczesność*. Lublin: Wydawnictwo Episteme, 2018.

7. D. Opozda, M. Parzyszek (2019). *Wychowanie w rodzinie w wybranych zagadnieniach pedagogicznych*. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.

W ramach serii publikują nie tylko pracownicy Katedry Pedagogiki Rodziny czy doktoranci, ale także inni autorzy reprezentujący różne ośrodki naukowe w Polsce.

Godnym podkreślenia jest fakt, że przy Katedrze funkcjonują dwie specjalności:

- dla studentów I stopnia – Pedagogika rodziny, poradnictwo i kuratela rodzinna. Jej celem jest: wyposażenie studentów w wiedzę dotyczącą funkcjonowania rodziny i jej uwarunkowań;
- dla studentów II stopnia – Pedagogika rodziny, system pieczy zastępczej i asystentura rodziny. Specjalność adresowana jest do osób, które chcą podjąć pracę w charakterze asystenta rodziny. Jej celem jest przygotowanie asystentów rodziny, którzy zajmowaliby się w sposób profesjonalny wspieraniem rodzin oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Jakkolwiek zaprezentowane powyżej inicjatywy podejmowane przez pracowników Katedry Pedagogiki Rodziny ze względu na ograniczone ramy niniejszej publikacji nie w pełni ukazują 23-letni dorobek naukowy i organizacyjny, to jednak pozwalają na sformułowanie wniosków oddających specyfikę podejmowanych badań i poszukiwań.

1. Badania pracowników Katedry Pedagogiki Rodziny Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego są wieloaspektowe i polimetodyczne.

2. Lokalizują się w nurcie pedagogiki personalistycznej z chrześcijańskim podejściem do małżeństwa, rodziny czy problemów wychowania.

3. Pracownicy starają się badać istotę, uwarunkowania i urzeczywistnianie wychowania rodzinnego.

4. Dotyczą tworzenia koncepcji metodologicznej pedagogiki rodziny.

5. Podejmowane przez pracowników działania mają charakter praktyczny. Poprzez upowszechnianie wyników badań, podejmowane inicjatywy i własną działalność starają się realizować założenia pedagogiki rodziny w praktyce pedagogicznej.

Należy mieć nadzieję, że w kolejnych latach pracownicy będą podejmować nowe inicjatywy o charakterze naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym, a ich dorobek będzie zauważalny w skali kraju. W ten sposób będą mogli poszczycić się znaczącym wkładem w rozwój pedagogiki rodziny jako subdyscypliny pedagogicznej.

BIBLIOGRAFIA

- KAWULA, S. (2004). Aspekt pedagogiczny refleksji i badań nad rodziną-uwag kilka. W: A. JANKE (red.), *Pedagogika rodziny u progu XXI wieku* (s. 32-42). Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- KIEREŚ, B., NOWAK, M., OPOZDA, D. (2006). Wprowadzenie. W: B. KIEREŚ, M. NOWAK, D. OPOZDA (red.), *Wybrane zagadnienia teorii i praktyki pedagogiki rodziny. Pamięci Księdza profesora Józefa Wilka (1937-2003)* (s. 11-14). Lublin: Poligrafia Inspektoratu Towarzystwa Salezjańskiego.
- JANKE, A. (2017). Wychowanie rodzinne. W: M. MARCZEWSKI, R. GAWRYCH, D. OPOZDA, T. SAKOWICZ, P. SKRZYDLEWSKI (red.), *Pedagogika rodziny. Podejście systemowe*, t. 2: *Wychowanie rodzinne* (s. 473-534). Gdańsk: Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Społeczna.
- NOWAK, M. (2006). Badanie sytuacji i możliwości wychowawczych środowiska rodzinnego – zadaniami pedagogiki rodziny. W: B. KIEREŚ, M. NOWAK, D. OPOZDA (red.), *Wybrane zagadnienia teorii i praktyki pedagogiki rodziny. Pamięci Księdza profesora Józefa Wilka (1937-2003)* (s. 137-161). Lublin: Poligrafia Inspektoratu Towarzystwa Salezjańskiego.
- OPOZDA, D., PARZYSZEK, M. (2015). Zarys refleksji nad rozwojem pedagogiki rodziny na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w świetle koncepcji wychowania w rodzinie Piotra Poręby i Józefa Wilka. W: R. SKRZYNIARZ, M. ŁOBACZ, B. BOROWSKA (red.), *W służbie nauki, wychowania i wartości. Szkice biograficzne o lubelskim środowisku naukowym* (s. 381-397). Lublin: Episteme.
- RYNIO, A. (2018). Teoria wychowania w akademickiej działalności profesor Teresy Kukołowicz. *Roczniki pedagogiczne*, 10(46), 55-73.
- Rynio, A., Skrzyniarz, R. (2011). *Pedagogika na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Historia i współczesność*. Lublin: Jedność.
- TOMKIEWICZ, A. (2006). Książd Profesor Józef Wilk w Instytucie Teologii Pastoralnej Wydziału Teologii KUL. W: B. KIEREŚ, M. NOWAK, D. OPOZDA (red.), *Wybrane zagadnienia teorii i praktyki pedagogiki rodziny. Pamięci Księdza profesora Józefa Wilka (1937-2003)* (s. 49-54). Lublin: Poligrafia Inspektoratu Towarzystwa Salezjańskiego.
- Strona internetowa Katedry Pedagogiki Rodziny, <https://www.kul.pl/katedra-pedagogiki-rodziny,19684.html> (dostęp: 16.04.2020).

PEDAGOGIKA RODZINY JAKO SYBDYSCYPLINA PEDAGOGICZNA
O CHARAKTERZE TEORETYCZNYM I EMPIRYCZNYM.
Z DOŚWIADCZEŃ INSTYTUTU PEDAGOGIKI
KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO JANA PAWŁA II

STRESZCZENIE

Artykuł prezentuje badania prowadzone przez pracowników Katedry Pedagogiki Rodziny w Instytucie Pedagogiki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Podejmuje trzy przewodnie zagadnienia. Pierwszym zagadnieniem jest ukazanie pedagogiki rodziny, jej specyfiki i okoliczności powstania Katedry Pedagogiki Rodziny w KUL. Drugim podejmowanym zagadnieniem jest przedstawienie kierunków badań podejmowanych przez pracowników Katedry. Ostatnim – działalność upowszechniająca wyniki badań naukowych w postaci konferencji organizowanych przez pracowników Katedry oraz wydawanej serii wydawniczej.

Słowa kluczowe: pedagogika rodziny; kierunki badań; seria wydawnicza.

PEDAGOGY OF FAMILY AS A THEORETICAL AND EMPIRICAL SUBDISCIPLINE.
FROM EXPERIENCES INSTITUTE OF PEDAGOGY IN THE JOHN PAUL II
CATHOLIC UNIVERSITY OF LUBLIN

SUMMARY

The article presents research conducted by Department of Pedagogy of Family in Institute of Pedagogy in the John Paul II Catholic University of Lublin. This article describes three main questions. The purpose of the first question is to present family pedagogy, its character and circumstances of formation Department of Pedagogy of Family . The second question is to show what kind of research is carried out by researches. And the third question is related to popularising research by organising conferences and releasing in editorial publication series.

Key words: pedagogy of family; line of enquiry; publication series.